

عنوان مقاله: تجزیہ و تحلیل محتوا

نویسنده: کلاوس کرپندورف

ترجمہ: محمد سعید ذکایی

کلاوس کرپندورف

تحلیل محتوا فنی است برخاسته از تحقیق در ارتباطات و بالقوه یکی از مهم ترین فنون تحقیق در علوم اجتماعی به شمار می رود. در این روش تلاش می شود تا داده های زمینه های خاص با توجه به معانی ای که شخص، یک گروه یا یک فرهنگ به آنها شتاب دارد. تحلیل گردند. وسایل ارتباطی، پیام ها و نمادها، خصوصیتی از حاملان یا پدید آورندگان اولیه خود را نمایش می دهند و پیامدهای شناختی برای فرستندگان و گیرندگان خود و نیز نهادهایی که مبادله این پیام ها را صورت می گیرند به همراه دارند.

حاملان یا پدید آورندگان اولیه خود

- فنون تحلیل اجتماعی غالباً روش هایی مستند برای مشاهده محرک و پاسخ در این روش ها به توصیف رفتارهایی آشکار پرداخته می شود. خصوصیات افراد از یکدیگر تفکیک می گردد. و در نهایت کار کم ساختن شرایط اجتماعی و آزمون فرضیه های مربوط به آنها انجام می گیرد. اما روش تحلیل محتوا، از وسایل ارتباطی که بی واسطه شامل مشاهده هستند فراتر می رود و بر خصوصیات نمایدن آنها دریافتن سابقه ، عوامل همبستگی با پیامد های ارتباطات اتکا دارد و به این ترتیب امکان تحلیل زمینه های {مشاهده شده} داده ها را فراهم می سازد. شرط انتقادی و روش شناختی هرگونه تحلیل محتوایی توجیه مرحله استنتاجی است که باید بدان پرداخت.

خصوصیات افراد از یکدیگر تفکیک می گردد

- تحلیل محتوا را از نظر شکل اید فنی برای دستیابی به استنتاجات قابل بازنمایی و معتبر از داده های متن و زمینه آنها دانست. این تعریف، تعریف برنارد برسلون را که تحلیل محتوا را با توصیف علمی از محتوای ارتباطات بر بار می داند و نیز تعریف هارولد لاسول را که تحلیل محتوا را « کمی سازی محتوای مورد انتقال پیام ها » می داند، در بر می گیرد. ال، آر هلسنی در تعریف تحلیل محتوا پیش زمینه هایی مثل « چه کسی » (منبع ارسال پیام) « چرا » (فرایند رمز یابی) چگونگی (مجرای ارتباطی) و نتایج با تاثیرات پیام بر مخاطبین را اضافه می کند.

<p>قابل بازنمایی و معتبر</p>

- اگرچه امروزه تصورات معمول از محتوا (نوع پیام) و زمینه های ارتباط (پیام توسط چه کسی و به چه کسی می رس) در تحلیل محتوا رایج هستند، در تعریف رسمی آن، شرایط و زمینه های ارتباطی دیگر مثل شرایط روان کاوانه (شرایط روان شناختی که گزاره خاصی را تبیین می سازند)، نمادی (منافع اجتماعی و اقتصادی که اساس یک برنامه خاص تلویزیونی را تشکیل می دهند) و فرهنگی (کارکردهایی که آداب خاص فرهنگی را عهده دار هستند) نیز قرار دارند.

زمینه های ارتباط

داده های مورد استفاده در تحلیل محتوا

مشخص ترین منبع داده های مناسب برای تحلیل محتوا متونی هستند که معانی **به صورت متعارف** به آنها انتساب می یابند. سخنرانی های شفاهی، اسناد کتبی و جلوه های تصویری از جمله این منابعند، رسانه های معی مشخص ترین زمینه برای چنین تحلیلی هستند و عرصه ادبیات متأثر از تحلیل محتوای روزنامه ها، کتاب ها، گزارش های رادیویی، فیلم ها، نمایش های کمدی و برنامه های تلویزیونی است با این حال از این فن در مورد داده هاییکه عمومیت کمتر دارند نیز به طور فزاینده استفاده می شود. نامه های شخصی، گفت و گوی کودکان، مذاکرات خلع سلاح، شهادت شهود در دادگاه، گزارشهای سمعی بصری از جلسات درمانی، پاسخ به سوالات مصاحبه های عمومی و آزد و کنفرانس های کامپیوتری در این دسته قرار می گیرند.

- داده هایی که تنها برای گروه های کوچکی از کارشناسان معنی دار هستند نیز در این مقوله مورد بررسی قرار می گیرند که از جمله آنها می توان به تمبر های پستی، طرح های نقش بسته بر روی کوزه های سفالی قدیمی، اختلالات هنگام سخنرانی، فرسایش و پارگی کتاب ها و تحلیل خواب اشاره کرد. در هر حال من چیزی را که به حد کافی فراوان باشد و از معانی نسبتا ثابتی در نزد گروهی از افاد برخوردار باشد می توان تحلیل محتوایی کرد.

به حد کافی فراوان باشد

موارد استفاده از تحلیل محتوا

- از تحلیل محتوا به ندرت برای توصیف ساخت ادبی محتوای ارتباطات استفاده می شود پیدا کردن موارد استفاده از کلمات زشت در پخش برنامه های رادیویی یا جمبه بندی دقیق از تعهدات تبلیغاتی سیاست مدران را باید مواردی استثنا است استفاده منظم از داده های تحلیل محتوا، امکان پذیرش استتاجی را که فراتر از فهم و درک متنی دشوار هستند تا اندازه زیاد فراهم می سازد. خوانندگان معمولی (شامل محققان ادبی) معمولاً با مطالعه حجم زیادی از مطالب خواندنی، چشم انداز خویش را تغییر می دهند و در حمایت از فرضیه های مورد نظر خود نوعی ادراک انتخابی را به کار می بندند.

توصیف ساخت ادبی محتوای ارتباطات

- تحلیل محتوا نه تنها بحث و امکان توجه و پرداختن یکسان به همه واحدهای تحلیل را- خواه در آغاز متن آورده شوند و خواه در پایان- فراهم می سازد. بلکه به علت بی توجهی به فرد تحلیل کننده یا مکان و زمان نوعی عینیت (Objectivity) را نیز به کار می بخشد. به علاوه تحلیل محتوا این امکان را به محققان می دهد تا چارچوب مورد نظر خویش را در تحقیق به کار بندند و در نتیجه باب مجموعه ای غنی از سازه های Constructs اجتماعی علمی گشوده می گردد که بر اثر آن متون نامانوس برای یک گروه فرهنگی، محتوایی معنادار پیدا می کنند.

مجموعه ای غنی از سازه ها

- دو خصیصه فوق این امکان را برای یک تحلیل گر محتوا فراهم می سازند تا توصیفی جمعی از استنتاجات ذهنی را بر اساس مجموعه وسیعی از داده ها ارائه کند. این داده ها نشان دهنده روندها، الگوها و تفاوت های هستند که پی بردن به آنها در این مرحله تنها برای افراد آموزش دیده میسر است.

روندها، الگوها و تفاوت ها

مطالعه در محتوای رسانه ها

- دریافت میزان اهمیت نویسندگان، پدیدآوردگان آثار، رسانه ها یا حتی کل فرهنگ ها به مقولات موضوعی خاص احتمالاً باید گسترده ترین موارد استفاده از تحلیل محتوا تلقی گردد برای چنین استنتاجی معمولاً فراوانی و یا میزان تکرار موضوع مورد توجه قرار می گیرد. به عنوان مثال چگونگی تغییر در پرداخت روزنامه ها به مقولات خبری در طول زمان نحوه ورود آگهی های تبلیغاتی در پوشش مسائل مذهبی و نیز نحوه سبقت جویی اخبار مربوط به ورزش و جرایم و اخبار فرهنگی را می توان نمونه های اولیه ای از موارد تحلیل محتوا دانست.

نمونه های
اولیه

- دسته دیگر تحلیل گان تلاش کرده اند تا میزان تفاوت در توجه و نوع پوشش روزنامه را با توجه به قومیت، میزان خواندنی بودن مطالب مسائل اقتصادی و مطالبی از این قبیل تبیین کند. انگیزه انجام بسیاری از این مطالعات احساس رعایت نشدن معیارهای روزنامه نگاری به طور کامل است مثلاً در بسیاری از مطالعات تحلیل محتوا که با هدف آشکار ساختن نابرابری در پوشش خبر طرفین یک مناظره عمومی و فقدان توازن. برخورد طرفدارانه نسبت به یک مساله با شخصیت عمومی و یا کشور خارجی انجام می گیرند رعایت تصادف fairness مورد تاکید و تایید واقع می شود.

آشکار ساختن نابرابری

پوشش خبر طرفین

- هدف در بسیاری از تحقیقات اجتماعی، پی بردن به میزان توجهی است که بر پدیده اندیشه یا گرایشی خاص معطوف می شود. در یکی از مطالعات اولیه تحلیل محتوا میزان تغییری که در تصور قهرمانان مردمی در مجلات تخیلی در طی یک دوره چهار ساله پدید آمده بود به دست آمد. بر اساس نتیجه این مطالعه تصویر ارائه شده از این قهرمانان از مدیران تاجر **Entrepreneurs** به افراد سرگرم کننده تغییر کرده بود.

افراد سرگرم کننده

- به همان سان با استفاده از این در رسانه های متفاوت و در طول زمان تصویر معلمان، دانشمندان، افسران پلیس و سیاست مداران هم به صورت تطبیقی مورد مطالعه قرار گرفته است، در یک تحلیل محتوای جهانی در مورد مظاهر یا نمادهای سیاسی در اسناد، گزارشهای مربوط به اعمال نفوذ ه در چند کشور به عمل آمد، کوشش شد تا تغییرات ساختاری در حکومت ها تشخیص داده شوند و به پیشگویی انقلاب پردازند.

مظاهر یا نمادهای سیاسی در اسناد

• تحلیل خصوصیات جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی، قومی و حرفه ای جمعیت (جامعه آماری) منعکس در تلویزیون در مقایسه با خصوصیات مخاطبین ماشبه نشان گر اغراض خاص و قابل ملاحظه ای بردند. مطالعاتی که در مورد نوع شدت و تداول خشونت، تلویزیونی، گرایش نسبت به جنگ، نقش هایی که زنان در سریا های مردمی پذیرا هستند و مباحثاتی که هنگام فروش کالا یا خدمات صورت گرفته است مبلغی را برای نقد فرهنگی فراهم ساخت و به آگاهی عامه مردم از نحوه آفرینش اعتقادات خاص و نیز تقویت پیشداوری های موجود توسط رسانه ها کمک کردند.

نقد فرهنگی

• تحلیل محتوای **منابع و مراجع خبری برای کشورهای خارجی** ر راسنه های گوناگون ملی، عدم توازن قابل ملاحظه موجود در جریان خبری بین المللی و میزان توجه به آن را نشان داد. همچنین ایجا نظام ها و روش هایی برای ارزیابی محیط نمادین یک موسسه از طریق تحلیل محتوای گزارش های مطبوعات در مورد مسائل خاص، گرایش مورد توجه عامه مردم به ان موسسه انجام آزمایش های تجربی در روابط عمومی نشان دادن تغییرات مهم پدید آمده در تصور مردم از تولید موسسه، شرایط رقابت و مسائل دیگر را در پی داشته است.

در دادگاه ها آمریکا در مورد پرونده های سرقت ادبی Plagarison و تخلفات حق چاپ و نیز در پرونده مشهوری که در برگیرنده هویت دفاتر خبر خارجی فعال در ایالات متحده است.

- از شواهدی استفاده شده که با تحلیل محتوا به دست آمده اند. استنتاجاتی که در مورد آن پرونده به عمل آمده‌اند بر اساس آزمون‌هایی متفاوتی بودند که دسترسی به اطلاعات، همسویی با تبلیغات (خارجی) بیان شده و رویگردانی از منابع خبری بی طرف را نشان می‌دادند.

دسترسی به اطلاعات

جمع اوری اطلاعات سری و مطالعات سیاسی

- شناخت دولت ها در مورد تحولات سیاسی در کشورهای خارجی غالباً بر اساس ارتباطات است که این ارتباطات به شکل مکاتبات دیپلماتیک، پخش برنامه های سمعی و بصری، تحلیل های روزنامه نگاری در مطبوعات داخلی و یا سخنرانی هایی که به وسیله رهبران سیاسی غالباً به صورت ناخواسته برای تشریح این تحولات ایراد می گردند، انجام می پذیرد. اگرچه تحلیل گران سیاسی نوعاً کوششی جهت مشخص ساختن روش های به کار برده برای نتیجه گیری از آن داده ها به عمل نمی آورند ولی با این حال شواهدی وجود دارد که در آنها تحلیل محتوا شناخت های مهمی را به دست داده است خطابه هایی که به وسیله اعضای دفتر سیاسی حزب کمونیست به مناسبت زادروز ژوزف استالین ایراد شد.

مکاتبات دیپلماتیک

ژوزف استالین

- ساخت قدرت در هیات ریسه حزب کمونیست را آشکار ساخت و جانشینی مورد انتظار وارثان قدرت را (که پس از مرگ استالین به اثبات رسید) آشکار ساخت همچنین در خلال جنگ دوم جهانی استنتاجات در مورد شیوه جنگ در آلمان و تغییرات پدید آمده در رابطه بین دول محور بر اساس برنامه هیا داخلی رادیو- تلویزیونی که به صورت منظم تحت نظارت بودند، استوار بود به همان سان از سخنرانی های ژوزف استالین که با هدف تقویت روحیه آلمان و نیز آماده ساختن مردم برای رویدادهای بعد ایراد شده بودند به صورت موفقیت آمیزی برای کسب اطلاعاتی سری نظامی استفاده شد استفاده از تحلیل محتوا برای ارزیابی رضات یک کشور از توافق های محدود ساختن سلاح های استراتژیک پیشنهاد شده است.

- در تحلیل محتوای پیام های ارتباطی در شب جنگ اول جهانی، در خلال بحران موشکی کوبا (۱۹۶۲) و نیز در منازعه شوروی با سنگاپور (اواخر دهه ۱۹۵۰) از یک سازه تعاملی استفاده شده است و بدین منظور بیانیه های دیپلماتیک و عمومی که رهبران کشورهای درگیر در جنگ تسلیم کرده اند به عنوان یک مجموعه متوالی متحرک و پاسخ قلمداد شده اند. علاوه بر موارد استفاده سیاسی فوق، تحلیل محتوا می تواند اطلاعات روشی را در زمینه نوع ارزش های مطرح شده و نیز گرایش های نامزدهای منصب های سیاسی در مورد مسائل خاص و نیز تغییر این ارزش ها و گرایش ها را در واکنش به شرایط خاص و با توجه به مخاطبان آنها به دست دهند.

واکنش به شرایط خاص

- تحلیل های مقایسه ای بین کشورها تفاوت های موجود در ارزش های رهبری و خواسته های نخبگان و مطالعات در مورد کرسی های حزبی، سخنرانی های یاد شده بریتانیا و شعارهای روز اول ماه مه شوروی زمینه ساز توجه و علاقه به دانشمندان سیاسی بوده است در کنار این موارد می توان به تلاش های اولیه ای که برای تشخیص فنون تبلیغی و نیز شناسایی تبلیغ گرایی که از این فنون برای تضعیف قوه تشخیص عقلانی استفاده می بردند اشاره کرد.

تشخیص فنون تبلیغی

کاربرد تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و ادبیات

- در مطالعات روان شناسی فردی غالباً از پاسخ های شفاهی به سوالات مصاحبه جسات ضبط شده روان کاوی، یادداشت های روزانه، نوشته ها و نامه ها استفاده می گردد جست و جوی الگوی سخنران (نطق) که نشان گر آسیب های خاص روانی است، فنی متداول است آزمون های فرا فکن Protective texts را که در آنها آزمودنی ها به محرکی استاندارد شده پاسخ شفاهی می دهند و پاسخ ها در مرحله بعد مقوله بندی و شمارش می گردند در حقیقت باید نوعی تحلیل محتوا دانست. همچنین از تحلیل محتوا می توان برای پی بردن به حالات مختلف روان شناختی سخنران مثل میزان اضطراب بر اساس فراوانی اختلالات کلامی (بیانی) و یا جهان بینی خاص او بر اساس نوع اشتباهات منطقی که در طی صحبت خود مرتکب می گردد استفاده کرد از سازه هایی که با استفاده از استنتاجات ثانوی به دست می آیند.

جهان بینی خاص

• برای مطالعه و تحلیل یادداشت های خودکشی، گفت و گوهای افراد الکلی و نیز نطق های شخصیت های تاریخی استفاده شده است. به همان سان برای باز سازی دینامیسم های فردی از شخصیت نویسنده، نامه های شخصی مورد تحلیل قرار می گیرند. گزارشهای شفاهی در مورد رویاها نیز منبع مشابهی برای کسب آگاهی به شمار می آیند که تحلیل محتوا امکان تحقیق منظم در مورد آن را فراهم می سازد. در آموزش و پرورش از تحلیل محتوا برای تجزیه و تحلیل پیش داوری های مربوط به وسایل ترازوی و ملی متون کتب استفاده شده است.

باز سازی دینامیسم های فردی

- از جمله موضوع های تحلل می توان به نحوه تصویر سازی های متفاوت از دشمنان پیشین در کتاب های تاریخ اشاره کرد. از جمله استفاده های مهم آموزشی از تحلیل محتوا می توان به کسب آگاهی از میزان خواندنی بودن یا علاقه برانگیزی متن با توجه به نوع کلمات ساختارهای دستوری و علایم نقطه گذاری و موارد دیگر اشاره کرد.

- ادبیات یک زمینه طبیعی تحلیل محتوا است. ساختار بسامد واژه ها و تحلیل استعاره های ادبی، علایم، موضوعات اجزای بیان سبک ها، تفاوت ها در سبک های خصا و مخاطبین مورد نظر گرفته می شوند. شناسایی آماری مولف ناشناخته یک کتاب را باید مورد استثنایی جالبی دانست که در مورد متن کتاب قرون وسطایی سلوک مسیح the imiatoire of Christ و چند مورد از گزارش های ماضا شده فدرالیست Federalist و تفکیک بخش های یک متن که توسط مولفان متفاوت نگاشته شده است به کار برده شد. از دیگر موارد می توان به نکات زیر اشاره کرد:

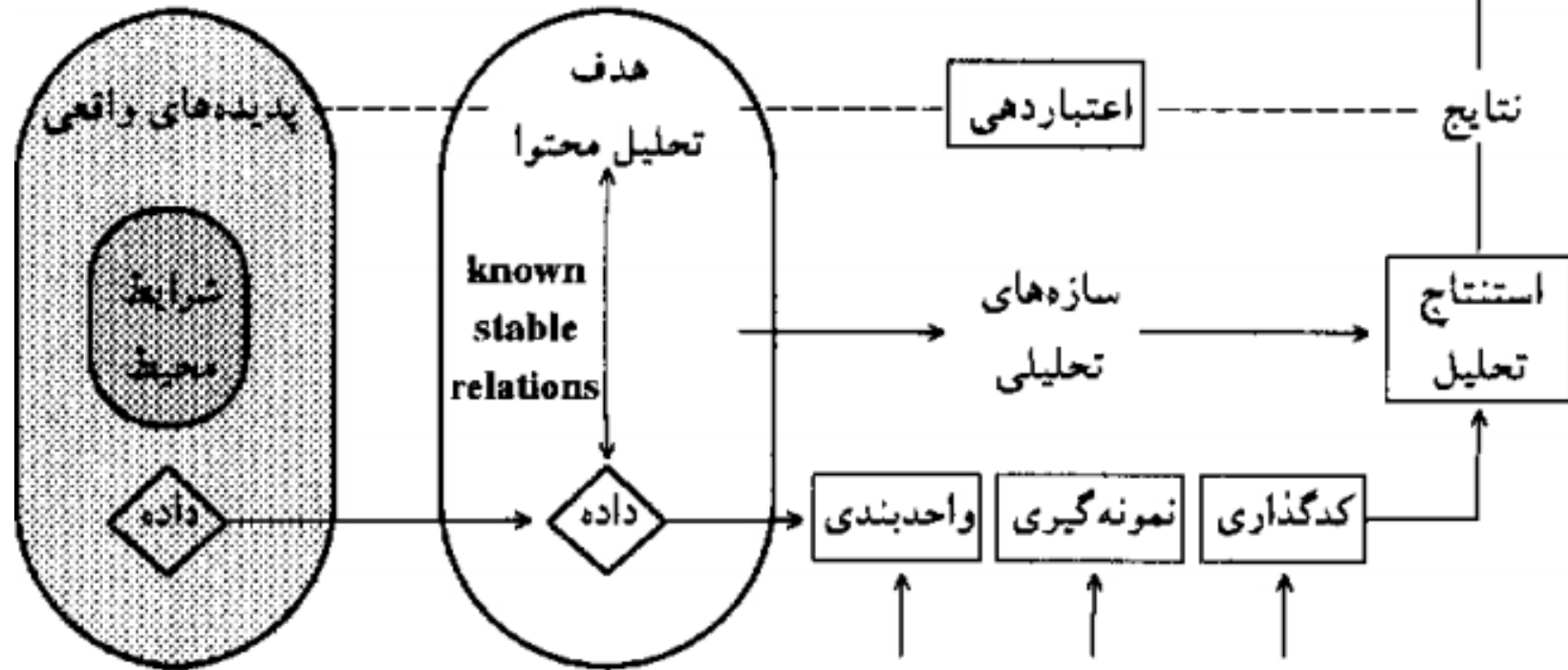
- روشن ساختن تاثیرات ادبی، تلاشی برای تعیین تاریخ اسناد از طریق تحلیل سبک ها و محتوای نوشته، تلاشی برای پی بردن به الگوهای پیشرفت در آثار ادب یونان و جست و جو برای مضامینی که پرفروش ترین رمان ها را از بقیه رمانها جدا می سازند.

- تحلیلی محتوا را شاید بتوان جزء لاینفکی از یک فعالیت تحقیقی اجتماعی گسترده تر دانست. به عنوان مثال برای به حداقل رساندن خطاهای مصاحبه گر پاسخ های باز به سوال های مصاحبه غالباً در معرض تحلیل محتوا قرار می گیرند تا توزیع فراوانی ، مقیاس ها ، شاخص ها یا متغیرهایی را که در مرحله بعد می توان آنها را با مشخصات قابل اندازه گیری مصاحبه شوندگان مستقیماً در ارتباط گذاشت به دست آید.

**توزیع فراوانی ، مقیاس
ها ، شاخص ها یا متغیرها**

زمینه ایجاد شده به وسیله تحلیل گر

با استفاده از دیگر
وسایل تحلیلی

نمودار ۱ - (تحلیل محتوا) فرآیند تحقیق تحلیل محتوا (نمودار از کلاوس کریپندورف)

- در شیوه های مختلف آزمایشی (حل مساله شبیه سازی ، شبیه سازی درمانی) برای تفکیک انواع تعاملات شفاهی (کلامی) کمی ساختن سهم اعضا در این تعاملات و مفهوم سازی نقشی که آنها در جهت دهی پیدایش ساخت های اجتماعی بر عهده دارند. از فن تحلیل محتوا در گروه های کوچک استفاده می کنند. همچنین از طریق همبسته سازی معرف ها یا معیارهای تحلیل محتوا، خشونت تخیلی تلویزیون یا برآوردهای خوشنت واقعی که از مطالعه بر روی تماشاگران حرفه ای و غیر حرفه ای به دست آمده است. تاثیرات رسانه های جمعی مورد مطالعه قرار گرفته است

**همبسته سازی معرف ها یا
معیارهای تحلیل محتوا**

تحلیل محتوا را همچنین می توان به موازات دیگر فنون تحقیق به کار برد و اعتبار هر نوع یافته را کنترل و یا روشن ساخت به عنوان مثال در مقایسه ای که بین امار واقعی جرم در یکی از شهرهای ایالات متحده نظرسنجی در مورد میزان نگرانی ساکنان این شهر نسبت به خشونت و تحلیل محتوای پوشش جرایم در روزنامه های محلی به عمل آمد، میزان نگرانی مردم و پوشش جرایم در روزنامه همبستگی معنی داری را نشان داد.

کار برد و اعتبار هر نوع
یافته

● به این ترتیب روشن گردید که دو متغیر فوق هر دو بیانگر پدیده ای مشابه هستند که تنها به صورتی حاشیه ای با حقایق در ارتباطند. تحلیل محتوای مقالات (رساله هایی) که به وسیله دانشجویان نوشته شده اند نتایجی را به دست داد که با یافته های به دست آمده از پرسشنامه گرایش سنجی که به وسیله همان دانشجویان تکمیل شده بود شباهتی قابل ملاحظه داشت. چنین مشابهت هایی اطمینان تحلیل گران را نسبت به اعتبار یافته هایشان افزایش می دهند و توجیهی برای قابلیت جانشینی فنون هستند.

به صورتی حاشیه ای

- از سوی دیگر مطالعه ای که برای یافتن همبستگی قوی در بین شیوه های گوناگون شمارش مراجع برای روسای جمهور ایالات متحد انجام شد و عموماً به عنوان شاخصی برای محبوبیت یا اهمیت آنها قلمداد می شد با رتبه بندی ای که نویسندگان متن برای اهمیت این روسای جمهور قایل شده بود، همبستگی قابل قبول را به دست نداد. نکته ی فوق زبان استفاده از شاخص ها و اهمیت اعتبار دادن به هر نوع تحلیل محتوا را نشان می دهد.

مراحل و معیارهای انجام تحلیل محتوا

- تحلیل محتوا عموماً از **نش** **مرحله** تشکیل می شود که این مراحل به صورت منظم استفاده از این فن را مشخص می سازند.

طرح Design

- طرح مرحله مفهومی است که در آن تحلیل گران به تعریف زمینه کار خود و نیز آن چه مستقیماً امکان مشاهده آن را ندارند و خواهان آگاهی از آنند می پردازند. همچنین در این مرحله تحلیل گران به جست و جوی منبع اطلاعات مهم که ممکن است در دسترس باشند پذیرش یک سازه تحلیلی که دانش موجود در زمینه رابطه داده و متن را فرمول بندی می کند و مرحله استنتاجی ناشی از حرکت از یک زمینه به زمینه دیگر را در بردارد، اقدام می کنند سه مشخصه اصلی فوق چارچوب تحلیل را تشکیل می دهند. علاوه بر این ترسیم روش های تجربی مورد استفاده شرایطی را که تحت آن ها استنتاجات حاصل از مشاهده را می توان معتبر دانست. سنجش آنچه مدعی اندازه گیری آن هستیم - دقیقاً مشخص می گرداند.

جست و جوی منبع اطلاعات مهم

واحد بندی (Unitizing)

- مرحله تعریف و نهایتاً شناسایی واحدهای تحلیل از میان داده های موجود را «**واحد بندی**» می گویند. واحدهای نمونه گیری امکان تنظیم یک نمونه معرف آماری از جامعه آماری را که ممکن است شامل کل کتاب ها، داستان های تلویزیونی، شخصیت های تخیلی، مقالات (رسانه ها) و تبلیغات باشد در بر می گیرد.

- واحدهایی که هر یک دارای معنایی مستقل است **واحد ثبت** Recording UNIT گفته می شود مثلا واحدها ممکن است به رخدادهای و افراد به کشورها، اظهارات ارزیابی کننده و گزاره ها و مضامین ارجاع شوند.

نمونه گیری:

- با این که فرایند استخراج نمونه های معرف را نباید از مراحل طبیعی تحلیل محتوا دانست. اما با این حال لازم است که:

- ۱- خطاهای آماری را که در بیشتر مطالب نمادین مورد تحلیل نهفته اند از میان برداشت مثلا گرایش های افراد مهم در رسانه های جمعی بیشتر منعکس می شوند تا گرایش عامه مردم.
- ۲- باید اطمینان حاصل کرد که سلسله مراتب غالبا شرطی واحدهای انتخاب شده نمونه گیری (مثل نشریات، تاریخ های روزنامه ، تعداد صفحات، مقالات، بندها، کلمات) معرف سازمان پدیده های نمادینی مورد مطالعه باشند.

سلسله مراتب

رمزدهی (کدگذاری) Coding

- مرحله توصیف واحدهای ثبت شونده و یا طبقه بندی آنها برحسب مقولات سازه های تحلیلی انتخاب شده را «رمزدهی» گویند. این مرحله در حقیقت بازنمای تصور اولیه از معنی است و آن را می توان هم از طریق آموزش های صریح به کندگان آموزش دیده و هم از راه کدگذاری کامپیوتری انجام داد. دو اصل معیار ارزیابی و روایی **Reliability** که از طریق توافق بین کدگذاری و تشخیص آنها از اهمیت یا بی اهمیتی مقولات سنجیده می شود غالباً در تعارض با یکدیگرند. کدگذاران انسانی معمولاً از روایی برخوردار نیستند اما در مقابل در تفسیر متون پیچیده از نظر معنی شناسی دارای استعدادند.

بازنمای تصور اولیه

• **کامپیوتر مشکل روایی را ندارد** اما باید برای شبیه سازی بخش اعظم استعداد زبانی یک سخنران بومی به آن برنامه داد. پیشرفت های عمده و قابل ملاحظه در استفاده از کامپیوترها و کاربرد آنها معمولا معیار «معنی داری» را فدای روایی و سرعت می کند.

استخراج نتایج

- مهم ترین مرحله در تحلیل محتوا نتیجه گیری است. این مرحله در واقع کسب شناخت ثابت در مورد نحوه پیوستگی توضیح متغیر از داده های کدگذاری شده با پدیده ای است که محقق خواهان آگاهی از آن است. مراحل لازم برای نتیجه گیری معمولا روشن نیستند.

• اینکه فراوانی مراجع چگونه نشانگر توجه یک منبع به موضوع مورد توجه خود است، کدام سبک خاص ادبی منحصرأ شناساننده یک مؤلف خاص است و نحوه ای که تمایل به صفات خاص کلامی سخنران یا مستمع را متجلی می سازند. سوالاتی هستند که باید با روش های مستقل پاسخ داده شوند. همچنین لازم است که چنین سازه های تحلیل بسیار ساده باشند. تحلیل گران در استخراج اطلاعات سری نظامی از منابع خبری دشمن از «نقشه های» دقیق روابط شناخته شده که شامل نقش و تصادهای میان رهبری ملی و جمعیت مخاطب می گرد، استفاده می کنند به همین سان سبک های خاص استدلال افراد از چند سطح از سازه های روان شناختی دقیق تشکیل می شود.

روش های مستقل

معتبر سازی (Validation)

- معتبر سازی آمال و غایت هر کار تحقیقی است با وجود این جهت گیری تحلیل محتوا به استنتاج از آنچه مستقیماً قابل مشاهده نیست و در دست نبودن شواهد اعتبار دهنده معتبر سازی نتایج تحلیل محتوا را محدود می سازد مثلاً باید پرسید که با وجود آگاهی قبلی از فعالیت های برنامه ریزی شده چرا باز به دنبال به دست آوردن اطلاعات سری نظامی از تبلیغات دشمن هستیم؟ و یا با وجود قابلیت اندازه گیری مستقیم نوع موضوعات مورد توجه رسانه ها چرا به دنبال استنتاج و آگاهی یابی از موضوعات مورد توجه رسانه های هستیم؟.

معتبر سازی نتایج تحلیل محتوا

- و بالاخره اگر امکان مصاحبه مثلا با کندی فراهم بوده است چرا به دنبال کسب آگاهی از گرایش های رو به تغییر کندی در خلال بحران موشکی کوبا با استفاده از پیام های ارتباطی او بودیم؟ در هر حال پیش از انجام تحلیل محتوا باید شواهد اعتبار دهنده را حداقل دو مورد یافته ها به دست داد

محدودیت های تحلیل محتوا

- من تحلیل محتوا علیرغم داعیه تعمیم پذیری خود از محدودیت های ذاتی برخوردار است اولین محدودیت از تعهد ان به تصمیم گیری علمی نشات می گیرد. یافته های معنی دار آماری، مستلزم واحدهای تحلیل بسیار هستند و جست و جوی چنین یافته های متعادل با یک تعهد کمی گرایانه است چنین خصلتی انگیزه ای برای تحلیل ارتباطات ویژه با گفتارهای متصل به هم (ارتباطات ویژه با گفتارهای متصل به هم (غیر جدا شونده) است که مشخصا تحقیقات ادبی تاریخی یا روان کاوانه است.

تعهد کمی گرایانه

محدودیت های ذاتی

- دومین محدودیت از ضرورت قابلیت بازنمایی ناشی می شود. این قاعده مستلزم تعیین رده های ثابت و مستقل از مشاهده گر و نیز دستورالعمل هایی است که باید آن ها را بدون توجه به تحلیلگر و موضوع مورد تحلیل کدگذاری کرد. استفاده از تحلیل محتوای کامپیوتری ناشی از چنین محدودیتی است با استفاده از کامپیوتر داده ها در زمینه هایی مورد استفاده قرار می گیرند که تفاسیر ثابت و واضحی را در بردارند و امکانی را برای داده هایی که معانی آنها در فرایند ارتباطات تغییر می کنند و نیز تغییراتی که مشخصه ارتباط برقرار کنندگان مختلف و یا گروه های اجتماعی درگیر است فراهم نمی سازد. چنین ابهاماتی در رسانه های سیاسی و شخصی متداولند.

**مشخصه ارتباط برقرار
کنندگان مختلف**

- تحلیل محتوا مستلزم مشارکت در انباشت نظریه اجتماعی است و این خود سومین محدودیت آن است، اگر مقولات (رده ها) از خود اطلاعات تحلیل شده به دست آیند، در آن صورت یافته ها فقط برای اطلاعات موجود قابلیت تعمیم دارند. اگر این یافته ها از یک نظریه کلی گرفته شده باشند، در آن صورت غنای نمادین و خاص بودن داده های موجود غالباً نادیده گرفته می شود. در هر حال پوشش این محدودیت ها غالباً با دشواری همراه است

**غنای نمادین و خاص
بودن داده های موجود**